matu iki 1,9 m gylio tirtas kultūrinis sluoksnis su XVIII a. būdingais radiniais.

Pastato R dalyje, prie pamato tirtas šurfas 5. Jame pamato apačia pasiekta 1,2–1,5 m gylyje. Po pamatu tirtas kultūrinis sluoksnis su XVIII a. būdingais radiniais. Įžemis pasiektas 2,3 m gylyje.

Magazino aplinkoje būsimų šulinių, trasų bei riebalų gaudyklės vietose tirti šurfai 6–8, 12–14. ***Šurfe 6*** 0,9–1 m gylyje aptiktas raudonų plytų grindinio fragmentas. ***Šurfe 7*** 1,4–1,8 m gylyje atidengtas pastato aslos fragmentas. Abi struktūros paliktos neardytos. ***Šurfuose 8, 12–14*** įžemis (molis) fiksuotas 2,6–3,2 m gylyje. Visuose juose rastas kultūrinis sluoksnis su XVIII a. būdingais radiniais.

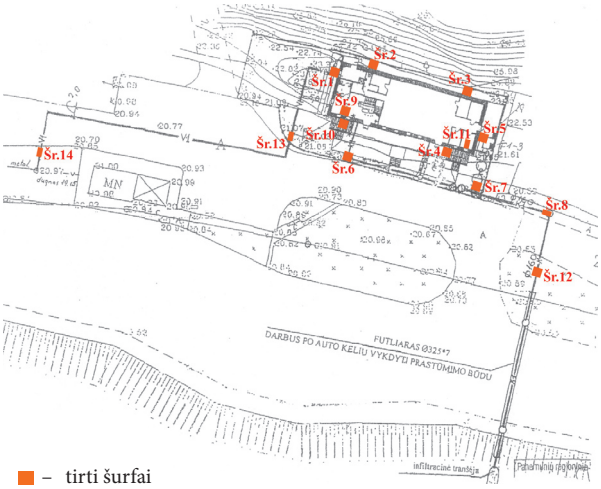

– tirti šurfai

1 pav. Tyrinėtų vietų schema. N. Vailionytės brėž.

Fig. 1. Situation scheme of the excavation sites.

The field evaluation of the Veliuona granary

In 2010, an evaluation (14 test pits) (Fig. 1) was conducted in the granary (UK 16625) at the foot of the hillforts in Veliuona (Jurbarkas District) Old Town (UK 13009) and in its vicinity. A cultural layer up to 3.2 m thick with characteristic 18th century finds, foundations, brick paving, and dirt floor fragments was discovered in the test pits.

VILNIUS

Linas Girlevičius

Pastatų kompleksas Bazilijonų gatvėje 3

2010 m. spalio mėnesį atlikti požeminės dujotiekio trasos archeologiniai žvalgymai. Ši trasa tęsiasi nuo Bazilijonų gatvės važiuojamosios dalies iki vieno iš pastatų, esančių pastatų komplekso Bazilijonų g. 3 P dalyje. Tiriamoji vieta patenka į valstybės saugomo Vilniaus senojo miesto su priemiesčiais (UK 25504) teritoriją. Tirtas 55 m^2 plotas (1 pav.).

Archeologiniai tyrimai suteikė naujų duomenų apie šios dar gana mažai tyrinėtos Vilniaus dalies raidą istoriniais laikais. Ankstyviausi tyrimų metu trasos vietoje aptikti archeologiniai radiniai datuojami XVI a. Tiriamoji vietovė veikiausiai buvo apgyvendinta jau XV a., mat netoliese minimu laikotarpiu jau egzistavo buvęs Arklių turgus. Gyvenimas šioje miesto dalyje XV a. tikriausiai nebuvo intensyvus, netoli tiriamosios vietos turbūt būta kelių sodybų. XVI a. pradžioje pastačius Vilniaus miesto gynybinę sieną, tiriamoji teritorija atsidūrė užmiestyje. XVI–XVIII a. ši Vilniaus dalis buvo gana svarbi miesto gynybai, tai galėjo būti viena priežasčių, kodėl užstatymo pobūdis čia nebuvo intensyvus. Tyrimų metu aptikta XVI–XVII a. radinių (daugiausia buitinės ir statybinės keramikos

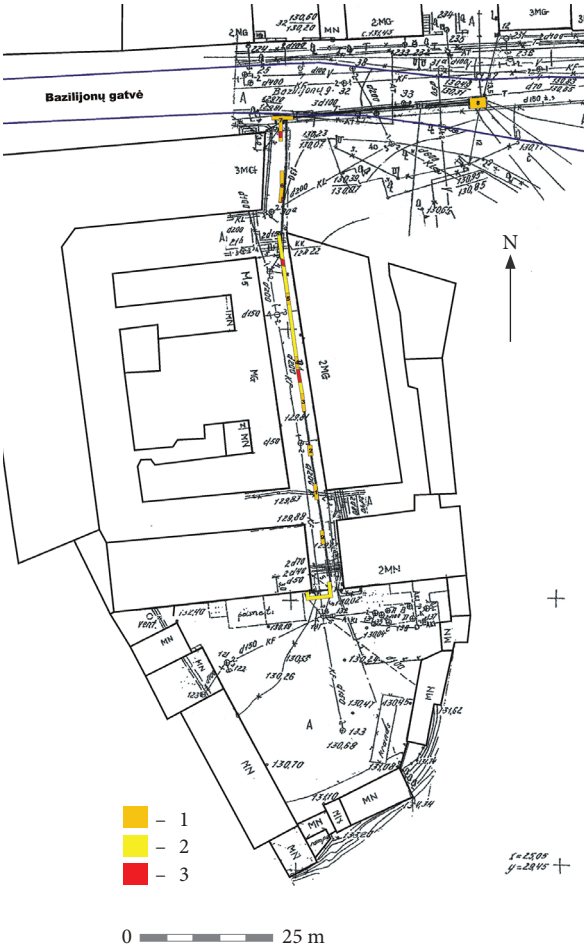

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – technologinės duobės prakalimui; 2 – tranšėjos atkarpos; 3 – aptiktos mūrinės konstrukcijos. L. Girlevičiaus brėž.

Fig. 1. Situation plan of the monitoring brief: 1 – driven pits; 2 – trench segment; 3 – discovered masonry constructions.

fragmentų), kurie liudija, kad tuomet vietovėje buvo gyvenama. Kita vertus, dalis radinių galėjo čia patekti iš miesto centrinės gynybine siena apjuostos dalies kaip šiukšlės. Netoliese, Halės turgaus teritorijoje, aptiktos XVII a. datuoto mūrinio pastato liekanos (žr. *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 211). Tokių statinių veikiausiai būta ir pastatų komplekso Bazilijonų g. 3 teritorijoje, nes surasta XVII–XVIII a. datuotinų plytgalių. Užmiesčiui, priemiesčiui būdingas užstatymas tiriamojoje teritorijoje išliko iki XIX a. pradžios, kai nugriauta miesto gynybinė siena. Buvusi priemiesčio teritorija pradėta integruoti į miestą – užstatymas palaipsniui intensyvėjo. Tyrimų metu aptikta XIX a. pradžia–viduriu datuojamų gyvenamųjų ar gamybinių mūrinių pastatų liekanų, Bazilijonų gatvės R dalyje – XIX a. pabaigoje statyto, sankryžą su Aušros Vartų gatvę siekusio, po II Pasaulinio karo nugriauto didelio pastato liekanų. Taip pat trasoje surastas mūrinio kolektoriaus fragmentas. Jo paskirtį ir bendrai visą vietovės raidą galėtų padėti atskleisti nuoseklūs istoriniai teritorijos tyrimai.

Archeologiniai tyrimai suteikė naujų duomenų apie vietovės ankstyvąjį reljefą – jis palaipsniui žemėjo P–Š kryptimi. Sudėtinga nustatyti, kokio būta nuolydžio, nes tyrinėtos teritorijos P dalyje kultūrinis sluoksnis sunaikintas XIX ar XX a., o Š tyrimų metu įžemis nepasiektas.

Ateityje šioje teritorijoje atliekant žemės kasimo darbus, archeologų dalyvavimas būtinas. Prieš pradedant projektavimo darbus ar iki pradedant didesnės apimties žemės kasimo darbus, rekomenduojama atlikti archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus. Tai padėtų ne tik tiksliau nustatyti kultūrinio sluoksnio pobūdį, ankstyviausio kultūrinio sluoksnio horizonto datavimą, bet ir leistų geriau prognozuoti didelės apimties archeologiniams tyrimams būtinas lėšas, pačių tyrimų apimtis.

The building complex at Bazilijonų Street 3

A monitoring brief (55 m²) was conducted in laying a gas line to the building complex in the S part of Bazilijonų St. 3 (Fig. 1). New data about the locality's original relief and the course of the development of this part of the city was learned during the brief. The investigated area was outside the city during the early 16th – early 19th centuries and was separated from the central part of the city by the city's masonry defensive wall. At that time the development was extensive and there were probably other city fortifications, i.e. Modern Age earthworks, at the monitored site. 16th–20th-century archaeological finds and the remains of 19th and 20th-century masonry structures were discovered during the brief.

Justina Ramanauskienė

Vilniaus senamiesčio žvalgomieji tyrimai

2010 m. gegužės–birželio mėnesiais Vilniaus senamiesčio su priemiesčiais teritorijoje (UK 25504), sklypuose Arklių g. 22, Dominikonų g. 14, Dysnos g. 2 / Mėsinių g. 5, Šv. Mikalojaus g. 15 / Žemaitijos g. 8A, Pilies g. 4, Vilniaus g. 25, Žygimantų g. 10, 11, 11A, vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrimai.

Arklių g. 22 yra Vilniaus senamiesčio 50 kvartale (259 posesija). Kvartalą iš R pusės riboja Aušros Vartų, iš P pusės – Bazilijonų ir iš V pusės – Arklių gatvės. Dvi pagrindinės gatvės – Arklių ir Aušros Vartų yra vienos seniausisių gatvių Vilniuje.

Archeologiškai sklypas nėra tyrinėtas, tačiau tyrimai vykdyti jam artimoje aplinkoje. Arklių g. 10 pastato viduje (1995 m. V. Daminaitis; žr. *LIIR,* f. 1, b. 2472) fiksuotas 2–2,6 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio apatinis 60–75 cm storio horizontas datuotas XV a. Virš šio horizonto buvo 0,4–1,2 m storio XVI–XVII a. datuotas tamsiai pilkos žemės su degėsiais horizontas. Pastato Arklių g. 16 viduje (1998 m. V. Vainilaitis; žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 487–488) aptiktas 1,8–2,2 m storio kultūrinis sluoksnis. Virš įžemio fiksuotas 10–20 cm storio tamsiai pilkos žemės sluoksnis be radinių. Virš jo esančiame 5–15 cm storio degėsių prisotintame horizonte aptikta XVI a. keramika. Aukščiau esantis 40–54 cm storio sluoksnis – be radinių; virš pastarojo buvo 40–45 cm storio XVII a. horizontas. Arklių g. 18 (2004 m. T. Poška; žr. *ATL 2004 metais,* V., 2006, p. 254) vienuolyno kiemo V pusėje fiksuotas nuo 1,9 iki 2,8 m storio kultūrinis sluoksnis. 1,2 m gylyje pasiektas XVI a. pradžios kultūrinis sluoksnis. Kiemo Š pusėje surastas 1,75 m storio kultūrinis sluoksnis. Čia, ūkinėse duobėse, nuo 90 cm gylio fiksuotas iki 30 cm storio XVII–XVIII a. kultūrinio sluoksnio horizontas.

1 pav. Buitinės keramikos šukės iš Arklių g. 22. J. Ramanauskienės nuotr.

Fig. 1. Sherds of household pottery from Arklių St. 22.